

Luísa Santos
Ana Fabíola Maurício

**TALK TOWER FOR
FOROUGH FARROKHZAD
Ângela Ferreira**

Commemorative stamp from the series of the completion
of the CENTO telecommunications projects, Iran 1966.

Frimärke ur serie framställd till minne av färdigställandet
av telekommunikationsprojektet CENTO, Iran 1966.

TABLE OF CONTENTS

Ângela Ferreira, Talk Tower for Forough Farrokhzad <i>Luísa Santos and Ana Fabíola Maurício</i>	7
Another Birth <i>Forough Farrokhzad</i>	17
Ângela Ferreira, Biography	44

تولدی دیگر	25
------------	----

INNEHÅLL

En annan födelse <i>Forough Farrokhzad</i>	29
Ângela Ferreira, Talk Tower for Forough Farrokhzad <i>Luísa Santos och Ana Fabíola Maurício</i>	35
Ângela Ferreira, Biografi	45

Talk Tower for Forough Farrokhzad (2020)

Ângela Ferreira

Curatorship and text by:

Luísa Santos and Ana Fabíola Maurício

Ângela Ferreira's (Mozambique, 1958) work often finds a departure point in historical episodes bearing ties with modernism in its association with colonialism, its collapse, and its traumas. *Talk Tower for Forough Farrokhzad* (2020) sets out from a series of towers which the artist initiated in 2008 in order to articulate her concerns with the material consequences of modernism and understand how these forms evolve and transform in accordance with their temporal, geographical, and cultural context. The place of departure for the series of towers was Gustav Klutsis's multi-media kiosks in Soviet Union and Shukhov's radio tower, built in the early 1920s near Moscow.

When we enter the space of Tensta konsthall we are confronted with a large sculptural shape made of metal, PVC, rubber, and loudspeakers which sends us to the form of a communication tower, with the two loudspeakers, in a certain sense, announcing their function. There is also a series of twelve frames arranged throughout the walls of the space, which include two photographic portraits of Forough Farrokhzad, a panoramic photograph of Tehran's Milad Tower, as well as digital scans of Iranian postal stamps along with drawings by Ângela Ferreira of some of those stamps, and drawings put forward as studies for the sculpture.

Designed to broadcast poetry, *Talk Tower for Forough Farrokhzad* is a tribute to the modern poetess and Iranian director Forough Farrokhzad (1934-1967). Born into a military family, she experienced what one would call a traditional upbringing – she studied painting and sewing, married at the age of 16, and moved to Ahvaz with her husband. After her divorce and having been forced to give up her only child, Farrokhzad published her first book of poetry, “The Captive”, in 1955, featuring influences from poets such as Fereydun Tavallali, a poet from the second wave (*nowvardaz* / new wave) of Iranian modernists and also a political commentator. In 1963, she published her fourth volume of poetry, “Another Birth”, the poem given voice to by Ângela Ferreira’s *Talk Tower*, and perhaps the most renowned for its pioneer role in Persian modern poetry. Known for her protest poetry, she gave voice to and shone a light into the feminine world, its secrets, intimate desires, sorrows, and yearnings, hitherto considered taboo. Her expressions of physical and emotional intimacy, underrepresented in the Persian poetry of the time, placed her at the center of controversy, even among her peers. Subjected to the scrutiny of the media and portrayed as a woman without morals, she died in 1967, at the age of 32, in a car accident. Forough Farrokhzad was the object of several analyses throughout her life – both UNESCO and Italian director Bernardo Bertolucci produced documentary short-films on the life and work of the poetess –, as well as the object of several moments of revision after her death, and is to this day the most renowned woman in Persian literature.

The inspiration for *Talk Tower for Forough Farrokhzad* brings together formal and conceptual aspects simultaneously. A tribute to the poetess that lends it its name, the form of this *Talk Tower* departs from the image of a commemorative Iranian stamp from 1966 which celebrates the completion of CENTO’s (Central Treaty Organization) telecommunications projects. CENTO was a

military alliance which took place in the 1950s, during the Cold War, and served as a central node in the strategy of the defense pacts against the Soviet Union and its allies, having been established by Western powers, from NATO to SEATO. The alliance was formed between Iran, Iraq, Pakistan, Turkey, and England, with the United States becoming an associate member in the year of its formation. CENTO’s telecommunications network was completed in 1965 and comprised 88 stations spread throughout 4 925 kms between Ankara and Karachi. Some of the stations, placed 18 to 170 kms apart, in cities, on mountaintops, and deserts, featured antenna towers rising 120 meters into the sky so that they could be efficient in their broadcasts.

In *Talk Tower for Forough Farrokhzad*, the references from Farrokhzad’s poetry and architecture come together in a reflection on the simultaneous processes of (making) silence and (giving a) voice within the Iranian cultural context of the 1960s. This decade was featured, in Iran, by the White Revolution of 1963 which brought about a set of reforms such as the sharing of profits with industry workers in private companies, the nationalization of forestland, the change in electoral laws so as to allow a greater representation to workers and farmers, and also the extension of voting rights to women. However, and despite the undeniable contribution of the White Revolution in Iran, a Revolution which seemed to aim at giving a voice to those who had, until then, been silenced, it was – paradoxically – tarnished by corruption, oppression, flaws in the announced reforms, and censorship (Harney, 1998:37, 47). And it was these conditions that led to the fall of the Shah, the last Persian king, and to the Iranian Revolution of 1979 which replaced a pro-Western authoritarian monarchy with an anti-Western theocracy. The Shahestan Pahlavi, an urban development plan for central Teheran, and CENTO projects were an illustrative material legacy of the immaterial

implications not only of the turbulent moments of the revolution but also of the experiences of and coexistences with the pasts, and of the erasures and silencings of possible futures. *Talk Tower for Forough Farrokhzad* is set up as a sculpture-installation-scale model which brings together architectural elements from several towers in Iran and the CENTO communications towers, in order to give voice to a poetess who, as an Iranian woman, saw much of her voice silenced throughout her life as an individual and as a citizen, a role she would only enjoy between the year of the White Revolution – when she published “Another Birth” – and the moment of her death, four years later. The poetics – understood here as the way in which representation produces meaning – and the politics – understood here as the effects and consequences of the act of representing – are also constituent elements of the installation *Talk Tower for Forough Farrokhzad*, which in a certain sense seeks to establish correspondences with the life and work of the poetess who serves as its inspiration. By establishing a sequential order of the confluence between the different pieces of the artwork and the viewer, and by demanding a sliding and transient reading of the different elements – and consequently of the seemingly fragmented ties and relations which connect them –, the artist puts forward constructions (visions) on the artistic purposes of the poetess, as well as on the need to give them a stage and a spotlight once again.

The vertical three-dimensional aspect of this sculptural form gains a conceptual prominence – the Talk Tower seems to want to go beyond the height of the exhibition space of Tensta Konsthall into another dimension, in a symbolic motion that, much like the poem it voices, rips through the violent repression of any and all voices of freedom. In other words, *Talk Tower for Forough Farrokhzad* does that which art installations do at their best: by taking on a stance of antagonism regarding the space in which it

is embedded, it creates a friction with its context to determine its own rules of interaction (Bishop, 2005)¹. This relation with space is, above all, a materialization of the definition of sculpture in the “expanded field” put forward by Rosalind Krauss (1979)². The play between structure, sculpture, scale model, drawing, photography, and sound thus openly makes up a proposal for a definition of sculpture which amplifies its conventional borders and which tests its formal and conceptual functioning through the intersection with media such as drawing and sound, but above all with History in its social implications and with cultural memory(/ies).

The installation thus becomes a space where different media and discursive frames structure specific articulations between objects and between knowledges (Whitehead, 2012)³, and can be read as a map which operates by means of a thorough selection of elements, which are ordered so as to build images / pathways that serve the purpose of illustrating a reality, a social and mental space (Lefebvre, 1991)⁴. The map created by the different elements

- 1 Bishop, Claire (2005). “But is it installation art?”, *Tate Etc.* issue 3: Spring 2005. London, 1 January 2005.
- 2 Krauss, Rosalind. “Sculpture in the Expanded Field”. *October*, Vol. 8. (Spring, 1979), pp. 30-44.
- 3 Whitehead, Christopher (2012), *Interpreting Art in Museums and Galleries*, London and New York: Routledge.
- 4 To Lefebvre, the mental, social, and physical spaces are totally inextricable: the functioning of the mental space is based on events and social relations, as well as the physical perceptions of what surrounds us; our mental space is, thus, filled with history, culture, with a series of knowledges and previous beliefs which are the result of past experiences, which are in turn a consequence of the transformations that society undergoes. Physical space simultaneously reflects and arises from the constructions recorded on our mental space and it is molded by the political and economical consequences of our social space. V. Lefebvre, Henri (1991 / 1974), *The Production of Space*, Oxford: Blackwell, p. 2.

of the installation (the sculpture / scale model, the photographs of the poetess, of the towers in Iran, and commemorative stamps, the drawings of the stamps and CENTO towers, and the sound of the reading of the poem) generates a sphere of narrativization which, by establishing relations and proposing dynamics for interaction, puts forward a political point of view on the imperative need for freedom, for the communication and spread of that freedom (of communication). By articulating elements through their own (in)visibilities and by generating proposals for seemingly contrasting visualities, but which complement and exponentiate each other (the sound of the poem being read vs. the muteness of the structure of the antenna), the artist proposes to us the reading of the installation as a whole, as a single object of an order greater than the individual objects and elements which compose it. The narrative arises, then, from each constituent element of the installation which in cumulative form open up new dimensions for interpretation, contributing for the reading of the installation as an object of knowledge of other physical, social, and mental spaces.

The experience of the unsettlement that we feel when listening to something which is, for the most of us, in a Western context, unknown and opaque – the poem is read only in Farsi – creates a moment of curiosity and insecurity, an internal conflict which seems to fit the content of this project as a whole. While its three-dimensional aspect places us physically and metaphorically in the sites of the political history of the several communication towers which the artist researched and of the CENTO communication towers network, its audible component leaves us in a territory of mediation of the places of voice and silence within that same political history. In this process, we are invited to listen to something to which we do not have immediate access, in an act which turns our attentions on ourselves, making us from one

moment to the next no longer the observer who listens but now the observed to whom access to communication is denied, through a methodology reminiscent of the discourse of oppressive regimes.

It is in great part based on the audio piece and its features, both in terms of content – the message of the poem is available on the exhibition room sheet in Farsi, English, and Swedish – and form – the incomprehension and a certain level of linguistic imperceptibility by a big part of the visiting audience –, that ironically one of the main elements / moments of mediation laboratory is established, as the installation makes “opportunities for meta-cognitive development” possible to the visitors, so that they can understand the meaning(s) of the map of articulations put forward, “to appreciate its emphases and recognize its silences, to understand its internal structures and rules, and ultimately feel personally able to encompass and cross new geographies of knowledge” (Whitehead, 2012: 49). The lab work (of study, research, and mostly of experimentation) of mediation is, thus, put forward by the artist to take place in the exhibition space and to happen in the moment – physically present or mentally ensuing – of interaction between the visitor and the installation. Here, the mediation itself is also meta in the sense that it aims to arouse in the visitor questions regarding the way in which and the level at which the different elements of the piece (some incomprehensible or imperceptible) contribute to the mediation of the installation as a whole, as a message and an object of knowledges. Mediation becomes also meta by leading the viewer to a reflection on the lack of elements immediately facilitating the understanding of the whole story (and its different layers), seeking to be told in this installation.

The – material and immaterial – structures and the – physical, social, and mental – spaces which house them are at the same time a reflection and a consequence of the political and cultural

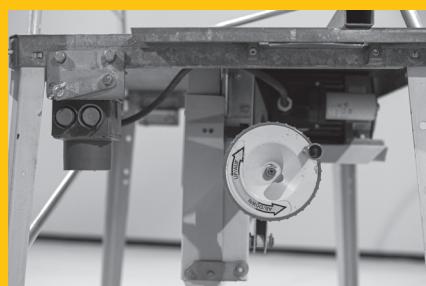
historical events, as well as of the narrativizations made of those events. In their reactions to and in their role of triggering social and political movements, the artistic and cultural practices operate as a form of rhetoric which leaves material and visible traces, but also immaterial and invisible traces on its trail (de Certeau, 1990)⁵. The artistic practices (in a varied and overarching way) produce culture by reconciling thought with matter and time and that (artistic) culture boasts the potential to have a direct impact on the intellectual and cultural practices of the audience, providing the elements and enabling the moments for its continuance. This means that the social sustainability of the artistic practices (the necessary interaction with the community) and respective culture is best served when the artists and their artworks tell stories, stories which allow the audience to know the pasts, the points of view, the intentions, the present and future both of the artists and their topics of inspiration and work. Artistic work which allows for those stories – often unknown – to be accessed and understood through structured processes of mediation and meta-mediation, which require the visitor's dedication and their cognitive and cultural commitment, foster the acquisition of the said new geographies of knowledge, and this is one of the main roles of art.

Talk Tower for Forough Farrokhzad (2020), by Ângela Ferreira, was produced within the context of the mediation lab of 4Cs: from Conflict to Conviviality through Creativity and Culture. Curated by Luísa Santos and Fabíola Maurício, it was first presented in 2020 at the Appleton BOX, in Lisbon. In 2021, it was shown at the Tensta konsthall.

5 De Certeau, Michel (1990), *L'invention du quotidien, 1. Arts de faire*, Paris: Gallimard.

Ângela Ferreira
Talk Tower for Forough Farrokhzad (2020)
Installation | Installation
Exhibition view | Bild från utställningen Appleton BOX Oct. | okt 2020
Photograph by | Fotograf Alfredo Brant

Ângela Ferreira

Talk Tower for Forough Farrokhzad (2020)

Installation | Installation

Exhibition view | Bild från utställningen Appleton BOX Oct. | okt 2020

Photograph by | Fotograf Alfredo Brant

Forough Farrokhzad

Another Birth

My entire soul is a murky verse
Reiterating you within itself
Carrying you to the dawn of eternal burstings and
blossomings
In this verse, I sighed you, AH!
In this verse,
I grafted you to trees, water and fire

Perhaps life is
A long street along which a woman
With a basket passes every day

Perhaps life
Is a rope with which a man hangs himself from a branch
Perhaps life is a child returning home from school

Perhaps life is the lighting of a cigarette
 Between the lethargic intervals of two lovemakings
 Or the puzzled passage of a passerby
 Tipping his hat
 Saying good morning
 to another passerby with a vacant smile
 Perhaps life is that blocked moment
 When my look destroys itself in the pupils of your eyes
 And in this there is a sense
 Which I will mingle with the perception of the moon
 And the reception of darkness
 In a room the size of one solitude
 My heart
 The size of one love
 Looks at the simple pretexts of its own happiness,

 At the pretty withering of flowers in the flower pots
 At the sapling you planted in our flowerbed
 At the songs of the canaries
 Who sing the size of one window.

Ah
 This is my lot
 This is my lot
 My lot
 Is a sky, which the dropping of a curtain seizes from me
 My lot is going down an abandoned stairway
 And joining with something in decay and nostalgia
 My lot is a cheerless walk in the garden of memories
 And dying in the sorrow of a voice that tells me:
 "I love
 Your hands"

 I will plant my hands in the flowerbed
 I will sprout, I know, I know, I know
 And the sparrows will lay eggs
 In the hollows of my inky fingers
 I will hang a pair of earrings of red twin cherries
 Round my ears
 I will put dahlia petals on my nails
 There is an alley
 Where the boys who were once in love with me,
 With those disheveled hairs, thin necks and gaunt legs
 Still think of the innocent smiles of a little girl
 Who was one night blown away by the wind
 There is an alley which my heart
 Has stolen from places of my childhood

The journey of a volume along the line of time
 And impregnating the barren line of time with a volume
 A volume conscious of an image
 Returning from the feast of a mirror

This is the way
 Someone dies
 And someone remains
 No fisherman will catch pearls
 From a little stream flowing into a ditch

I know a sad little mermaid
 Dwelling in the ocean
 Softly, gently blowing
 Her heart into a wooden flute
 A sad little mermaid
 Who dies with a kiss at night
 And is born again with another kiss at dawn

The following part of the poem has been deleted from the audio (possibly due to censorship at the time):

“Perhaps life is the lighting of a cigarette
 Between the lethargic intervals of two lovemakings”

Forough Farrokhzad (1934 – 1967) was an Iranian poet and filmmaker whose work was as modernist and iconoclast as it was controversial and rooted in a feminine perspective. Farrokhzad died in a car accident on February 13, 1967, at the age of 32.

Ângela Ferreira

Talk Tower for Forough Farrokhzad (2020)

Installation | Installation

Exhibition view | Bild från utställningen Appleton BOX Oct. | okt 2020

Photograph by | Fotograf Alfredo Brant

Ângela Ferreira

Talk Tower for Forough Farrokhzad (2020)

Installation | Installation

Exhibition view | Bild från utställningen Appleton BOX Oct. | okt 2020

Photograph by | Fotograf Alfredo Brant

تولدی دیگر

دستهایم را در باغچه میکارم
سبز خواهم شد، میدانم، میدانم، میدانم
و پرستوها در گودی اندشتان جوهریم
تنه خواهد گذاشت

گوشواری به دو گوش میآویزد
از دو گیلاس سرخ همزاد
و به ناخن‌هایم برگ گل کوکب میچسبانم
کوچه‌ای هست که در آنجا
پسرانی که به من عاشق بودند، هنوز
با همان موهای درهم و کردن‌های باریک و پاهای لاغر
به تسمهای معمصون دخترکی میاندیشند که یکشب او را
باد با خود برد

کوچه‌ای هست که قلب من آترا
از محل کودکیم دزدیده است

سفر حجمی در خط زمان
و به حجمی خط خشک زمان را آبستن کردن
حجمی از تصویری آگاه
که ز مهمنی یک آینه بر میگردد

و بدینسانست
که کسی میمیرد
و کسی میماند

هیچ صیادی در جوی حقیری که به گودالی میریزد، مرواریدی صید نخواهد کرد

من
پری کوچک غمگینی را
میشناسم که در اقیانوسی مسکن دارد
و دلش را در یک نیلیک چوبین
مینوازد آرام، آرام
پری کوچک غمگینی
که شب از یک بوسه میمیرد
و سحرگاه از یک بوسه به دنیا خواهد آمد

فروغ فرخزاد شاعر و فیلم‌ساز ایرانی با اثری کاملاً مدرنیست و شمايل گرایانه و بحث انگیز بود که از
دیدگاه زنانه می‌نوشت.
فروغ فرخزاد در ۲۲ سالگی بر اثر واژگونی خودرو درگذشت

همه هستی من آیه تاریکیست
که ترا در خود تکرارکن
به سحرگاه شکفت‌ها و رسته‌های ابدی خواهد برد
من در این آیه ترا آه کشیدم، آه
من در این آیه ترا
به درخت و آب و آتش پیوند زدم
زندگی شاید
یک خیابان دراست که هر روز زنی با زنیلی از آن میگذرد
زندگی شاید طفليست که مردی با آن خود را از شاخه میآویزد
زندگی شاید طفليست که از مدرسه بر میگردد

زندگی شاید افروختن سیگاری باشد، در فاصله رخوتناک دو هماگوشی
یا نگاه گیج رهگذری باشد
که کلاه از سر بر میدارد
«و به یک رهگذر دیگر با لبخندی بی‌معنی میگوید «صبح بخبر

زندگی شاید آن لحظه مسدودیست
که نگاه من، در نی چشممان تو خود را ویران میسازد
و در این حسی است
که من آтра با ادراک ماه و با دریافت ظلمت خواهم آمیخت
در اتفاق که به اندازه یک تنها است
دل من
که به اندازه یک عشقست
به بهانه‌های ساده خوشبختی خود مینگرد
به زوال زیبایی کل‌ها در گلستان
به نهال که تو در باغچه خانه‌مان کاشته‌ای
و به آوار فناری‌ها
که به اندازه یک پنجره میخوانند

آه...
سهم من اینست
سهم من اینست
سهم من
آسمانیست که آویختن پرده‌ای آرا از من میگیرد
سهم من پائین رفتن از یک پله متروکست
و به چیزی در پوسیدگی و غربت واصل گشتن
سهم من گردش حزن آلودی در باغ خاطره‌هایست
و در اندوه صدایی جان دادن که به من میگوید
دستهای راه
«دوست میدارم»

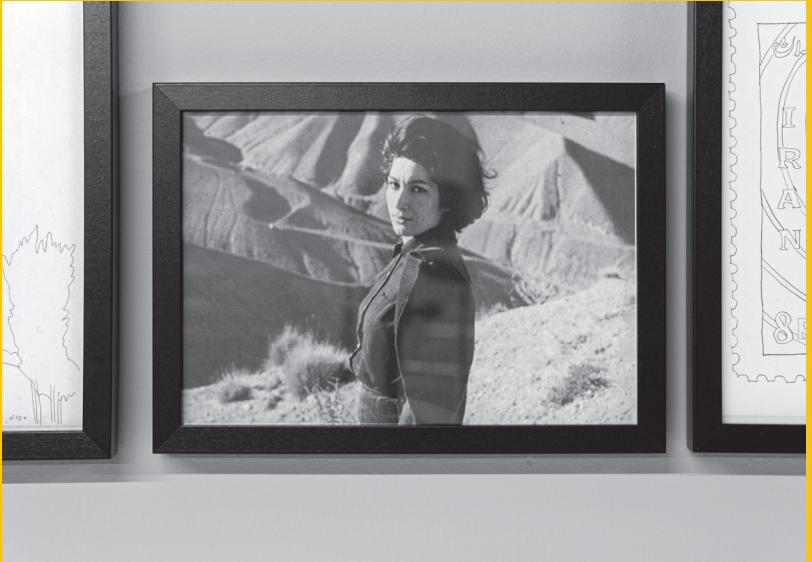
Ângela Ferreira

Talk Tower for Forough Farrokhzad (2020)

Installation | Installation

Exhibition view | Bild från utställningen Appleton BOX Oct. | okt 2020

Photograph by | Fotograf Alfredo Brant

FOROUGH

FARROKHZAD

Ângela Ferreira

Talk Tower for Forough Farrokhzad (2020)

Installation | Installation

Exhibition view | Bild från utställningen Appleton BOX Oct. | okt 2020

Photograph by | Fotograf Alfredo Brant

Forough Farrokhzad

En annan födelse

Hela min tillvaro är en mörk vers
som omdanar dig
och tar dig till gryningen av evig blomning
Jag trånade efter dig i denna vers
I denna vers vigde jag dig
med träd, vatten och eld

Kanske är livet
en lång gata
där en kvinna med matkorg i handen passerar varje dag
Kanske är livet
ett rep med vilket en man hänger sig från en gren
Kanske är livet ett barn som går hem från skolan
Kanske är livet att tända en cigarett
i det matta uppehållet mellan två samlag
eller en förbipasserande
som bortkommet lyfter på hatten
och säger "God morgen"
med ett meningslöst leende
till en annan förbipasserande

Kanske är livet den begränsade stunden
då min blick förgör sig i dina ögons pupiller
och det är den känslan som jag ska blanda
med förnimmelsen av månen
och insikten om mörkret

I ett rum
lika stort som en ensamhet
betraktar mitt hjärta,
lika stor som en kärlek,
sin lyckas enkla ursäkter
krukväxternas vackra vissnande
det späda trädet som du planterat i vår trädgård
och kanariefåglarna
som sjunger lika stort som ett fönster

Å ...

detta är min livslott
detta är min livslott
min livslott
är den himmel som skyms av fördragna gardiner
min livslott är att gå nedför övergivna trappor
och finna något förfallet i sitt främlingskap
min livslott är att vemodigt vandra i minnenas trädgård
och att längtande ge upp min själ för en röst
som säger till mig:
"Jag älskar
dina händer"

Jag planterar mina händer i trädgården
jag kommer att växa
jag vet
jag vet
och svalorna kommer att lägga ägg
i mina kupade bläckfläckiga händer

Jag hänger ett par körsbärstvillingar
från mina öron
och fäster dahliors kronblad på mina naglar
Det finns en gata där de pojkar som var kära i mig
med samma rufsiga hår, smala halsar och magra ben
fortfarande tänker på en flickas oskyldiga leende
en flicka som fördes bort av vinden en natt

Det finns en gata som mitt hjärta
har stulit från mina barndomskvarter

Sinnenas resa utefter tidens linje
och att befrukta tidens torra linje
med formen av medvetna tankar
som återvänder från en spegels fest
och det är på så sätt som
någon dör
och någon blir kvar

Ingen fångar en pärla
i en ynklig bäck som rinner ner i en grop

Jag känner en liten sorgsen sjöjungfru
som vistas i en ocean
och stillsamt spelar
sin hjärtesorg på en träflöjt
En liten sorgsen sjöjungfru
som dör av en kyss om natten
och föds av en kyss i gryningen

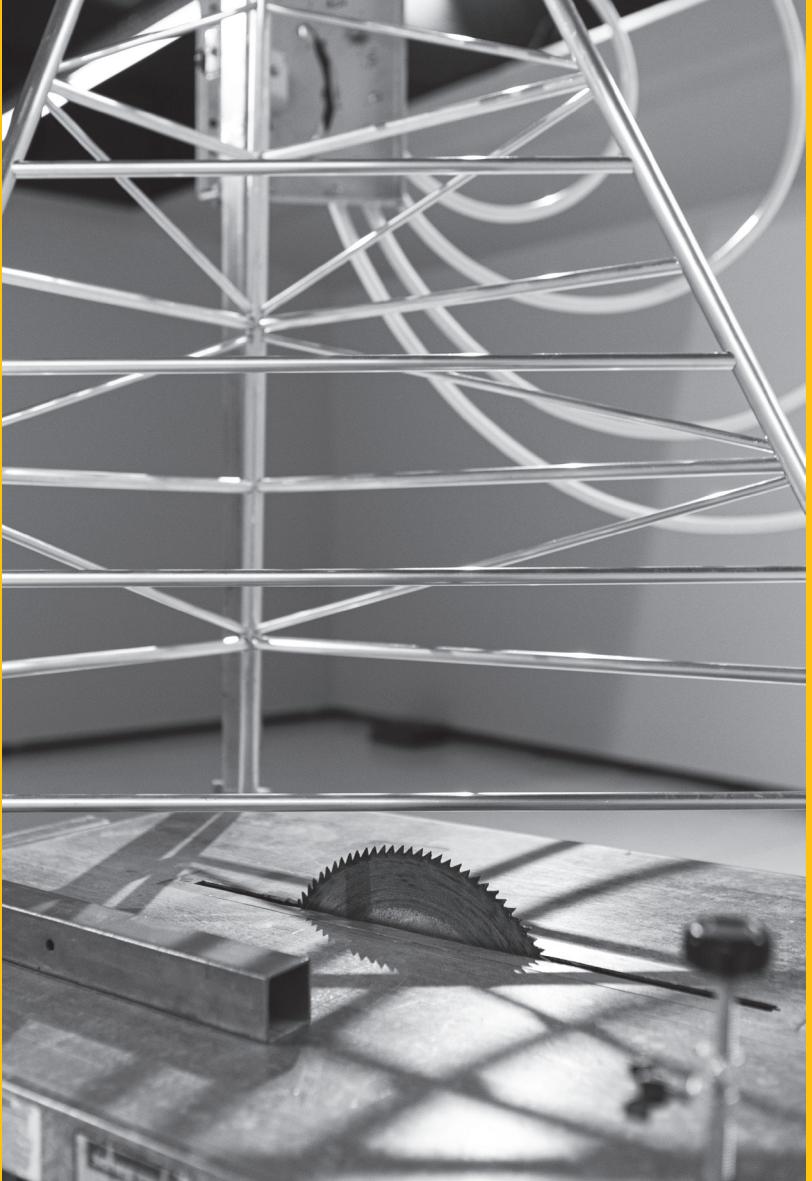
Den följande delen av dikten har raderats från ljudspåret, troligen med anledning av den rådande censuren:

"Kanske är livet att tända en cigarett
i det matta uppehållet mellan två samlag"

Forough Farrokhzad (1934 – 1967) var en iransk poet och filmskapare vars verk var lika modernistiskt och ikonoklastiskt som det var kontroversiellt och baserat på ett kvinnligt perspektiv. Farrokhzad dog när hon var 32 år i en bilolycka den 13 februari 1967.

Ângela Ferreira
Talk Tower for Forough Farrokhzad (2020)
Installation | Installation
Exhibition view | Bild från utställningen Appleton BOX Oct. | okt 2020
Photograph by | Fotograf Alfredo Brant

Ângela Ferreira

Talk Tower for Forough Farrokhzad (2020)

Installation | Installation

Exhibition view | Bild från utställningen Appleton BOX Oct. | okt 2020

Photograph by | Fotograf Alfredo Brant

FOROUGH

FARROKHZAD

35

Talk Tower for Forough Farrokhzad

Ângela Ferreira

(1958, Moçambique)

Tensta konsthall, 2021

Curatorer och textförfattare:

Luísa Santos and Ana Fabíola Maurício

Ângela Ferreiras (Moçambique, 1958) verk utgår ofta från historiska händelser kopplade till modernismen och dess anknytning till kolonialismen, dess kollaps och trauman. *Talk Tower for Forough Farrokhzad* (2020) bygger vidare på en serie av torn som konstnären inledder arbetet med 2008, som ett uttryck för oron över modernismens materiella konsekvenser och för att förstå hur de här formerna utvecklas och förändras i olika tempora, geografiska och kulturella sammanhang. Utgångspunkten för Ferreiras serie är Gustav Klutsis multimedia-stationer i Sovjetunionen och Vladimir Shukovs radiotorn som byggdes i närheten av Moskva under tidigt 1920-tal.

När vi går in i utställningsrummet på Tensta konsthall möts vi av en stor skulptur konstruerad av metall, PVC, gummi och med högtalare. Installationen för tankarna till ett kommunikationstorn där de två högtalarna liksom ropar ut sin funktion. Längs väggarna i utställningsrummet finns även en serie med tolv ramar som innehåller två fotografiska porträtt av poeten Forough Farrokhzad, ett panoramafoto på Miladtornet i Teheran, digitala förstöringar av iranska frimärken samt teckningar av Ferreira efter dessa frimärken och konstnärens skisser för skulpturen.

Verket *Talk Tower for Forough Farrokhzad* är utformat för att kunna sända ut poesi och är en hyllning till den moderna poeten och regissören Forough Farrokhzad (1934–1967). Hon föddes i en militär familj och hade vad man skulle kunna kalla, en traditionell uppväxt. Hon fick lära sig att måla och sy, hon gifte sig vid 16 års ålder och flyttade sedan till Ahvaz med sin man. Efter en skilsmässa, som ledde till att hon fråntogs vårdnaden om sitt enda barn, publicerade Farrokhzad 1955 sin första diktsamling, "Asir" (Fången), inspirerad av poeter som Fereydun Tavallali, politisk kommentator och poet från andra vägen (*nowpardaz* / nya vägen) av iranska modernister. Hon publicerade sin fjärde diktsamling 1963 med titeln "En annan födelse". Dikten *En annan födelse*, som gav samlingen dess titel och troligtvis den dikt som är mest känd för att vara banbrytande i modern persisk poesi, får en röst genom Ångela Ferreiras *Talk Tower*. Farrokhzad var känd för sina protestdikter som gav röst åt och belyste den feminina världen, dess hemligheter, innerska önskningar, sorger och längtan, saker som än idag räknas som tabu i Iran. Hennes uttalanden om fysisk och känsломässig intimitet var sällsynta i dåtidens persiska poesi, vilket gjorde henne ifrågasatt, även bland kollegorna. Efter att ha fått utstå kritik från medierna som målade upp henne som en kvinna utan moral, dog hon 1967 i en bilolycka endast 32 år gammal. Forough Farrokhzad har varit föremål för flera levnadsskildringar medan hon levde och för ett antal nyläsningar efter sin död. Bland annat har både UNESCO och den italienska regissören Bernardo Bertolucci producerat kortare dokumentärfilmer om hennes liv och arbete. Hon räknas än idag som den mest berömda kvinnan i persisk litteratur.

Inspirationen till *Talk Tower for Forough Farrokhzad* förenar formella och konceptuella aspekter på samma gång. Tornet är en hyllning till den kvinnliga poeten vars dikt gett verket dess namn, och formen utgår från bilden på ett iranskt frimärke från 1966, framtaget för att fira fullbordandet av CENTO:s (Central Treaty Organization)

telekommunikationsprojekt. CENTO var en militär allians etablerad av västmakter (från Nato till SEATO) under kalla kriget på 1950-talet, och fungerade som en knutpunkt för försvarspakternas strategi gentemot Sovjetunionen och dess allierade. Alliansen knöts mellan Iran, Irak, Pakistan, Turkiet och Storbritannien, och med USA som associerad medlem från året då alliansen formaliseras. CENTO:s telekommunikationsnätverk blev färdigställt 1965 och innehöll 88 stationer mellan Ankara och Karachi utspridda över 4 925 km. Vissa stationer, placerade mellan 18 och 170 km ifrån varandra, i städer, på bergstoppar och i öken, hade antenntorn som sträckte sig 120 meter upp i luften så att sändningarna skulle fungera effektivt.

I *Talk Tower for Forough Farrokhzad* förenas referenserna från arkitekturen och Farrokhzads poesi i en reflektion kring den simultana processen av (att skapa) tydstnad och (att ge) röst i Irans kulturella klimat på 1960-talet. Det här årtiondet kännetecknades av Vita revolutionen 1963 som medförde ett antal reformer, till exempel vinstutdelning för industriarbetare i privata företag, överföring av skogsmark till statligt ägande, en ändring i vallagarna som möjliggjorde en större representation av arbetare och jordbruksarbetare, samt att kvinnor fick rösträtt. Trots det obestridliga resultatet av Vita revolutionen, en revolution som avsåg att ge en röst åt dem som varit nedtystdade, var den också paradoxalt nog präglad av korruption, förtryck, censur och brister i reformerna (Harney, 1998:37, 47). Det var de här förutsättningarna som ledde till shahens fall och den iranska revolutionen 1979, som ersatte en västvänlig auktoritär monarki med en djupt västfientlig teokrati. Shahbanu Pahlavi - ett stadsplaneringsprojekt i centrala Teheran - och CENTO-projekten blev inte bara de visuellt materialiserade effekterna av de abstrakta innehörderna av revolutionens turbulentu ögonblick, men också erfarenheterna av och samexistensen med det förflutna i kombination med utsuddandet och tystandet av idén om en möjlig framtid.

Talk Tower for Forough Farrokhzad är på samma gång skulptur, installation och skalmodell, där de arkitektoniska elementen från flera torn i Iran ger röst åt en i större delen av sitt liv nedstystad iransk kvinna och medborgare, en roll som hon bara fick åtnjuta under den Vita revolutionens år, de fyra åren mellan publiceringen av ”En annan födelse” och hennes död. Poetiken - här i betydelsen hur representation skapar mening – och politiken – här i betydelsen effekter och konsekvenser av representation – är också centrala element i installationen *Talk Tower for Forough Farrokhzad*, som söker att etablera samklang med poetens liv och arbete, det som är verkets inspirationskälla. Genom att upprätta en ordningsföljd för mötet mellan konstverkets olika delar och betraktaren och genom att kräva en glidande och flyktig tolkning av de olika elementen – och följaktligen av de skenbart fragmenterade band och relationer som förenar dem – framhåller konstnären konstruktioner (visioner) av poetens konstnärliga avsikter och av behovet att än en gång ge dem en scen och strålkastarljus.

Skulpturens vertikala och tredimensionella form ger den en idémässig närvär - det känns nästan som att tornet vill sträcka sig bortom utställningsrummet på Tensta konsthall och in i en annan dimension. Precis som dikten den representerar, vill skulpturen på ett symboliskt plan skära sig igenom det våldsamma förtryck som många röster för frihet utsätts för. Med andra ord, *Talk Tower for Forough Farrokhzad* gör det konstinstallationer förmår göra när de är som bäst: genom att inta en antagonistisk position i relation till platsen där den är placerad, skapar skulpturen en friktion med sammanhanget och sätter upp sina egna regler för interaktion (Bishop, 2005).¹ Den här relationen till rummet är först och främst en materialisering av skulptur i det ”utvidgade fältet”, som Rosalind

1 Bishop, Claire (2005). ”But is it installation art?”, *Tate Etc.* utgåva 3: våren 2005. London, 1 januari 2005

Krauss formulerat det (1979)². Samspelet mellan struktur, skulptur, skalmodell, teckning, fotografi och ljud, föreslår en definition av skulpturen som sträcker sig över konventionella gränser. Dess formella och konceptuella funktion utmanas genom en kombination av tekniker som teckning och ljud, men framförallt genom samspelet med historien och dess sociala påverkan och genom det kulturella minnet (minnena).

Installationen blir på så sätt en plats där olika tekniker och diskurser skapar tydliga länkar mellan föremål och kunskap (Whitehead, 2012)³. Den kan läsas som en karta där några väl utvalda element är placerade på ett sätt som tecknar fram en bild av en verklighet, ett rum som är både socialt och mentalt (Lefebvre, 1991)⁴. Kartan, som består av de olika elementen i installationen (skulpturen / skalmodellen, fotografierna av poeten, tornen i Iran och jubileumsfrimärkena, teckningarna av frimärkena och CENTO-tornen, samt ljudet av högläsningen av dikten), genererar en sfär av berättelser som bär fram ett politiskt budskap om det grundläggande behovet av frihet, om att kommunicera och att sprida denna frihet (att kommunicera). Genom att ge uttryck åt elementen via deras egna (o)synligheter och genom att skapa förslag för skenbart

- 2 Krauss, Rosalind. ”Sculpture in the Expanded Field”. *October*, Vol. 8. (Våren 1979), sid. 30-44.
- 3 Whitehead, Christopher (2012), *Interpreting Art in Museums and Galleries*, London and New York: Routledge.
- 4 Enligt Lefebvre går det inte att skilja på mentala, sociala och fysiska rum. Det mentala rummets funktion baseras på händelser och sociala relationer samt de fysiska perceptionerna av vår omvärld. Vårt mentala rum är därför fyllt med historia och kultur, med kunskaper och föregående övertygelser som är resultatet av tidigare upplevelser, vilka i sig är en konsekvens av förändringarna som ett samhälle genomgår. Det fysiska rummet speglar och uppstår samtidigt ur de konstruktioner som finns registrerade i det mentala rummet och det formas av de politiska och ekonomiska konsekvenserna i vårt sociala rum. Lefebvre, Henri (1991 / 1974), *The Production of Space*, Oxford: Blackwell, sid.2.

kontrasterande bilder, som dock kompletterar och upphöjer varandra (ljudet av dikten som läses mot stumheten hos antennens struktur), uppmanar konstnären oss att tolka installationen som en helhet, som ett enda objekt av större vikt än de enskilda objekten och elementen det består av. Narrativet uppstår genom att var och en av komponenterna i installationen i en kumulativ process, öppnar upp för nya tolkningsdimensioner, vilket bidrar till att vi läser installationen som ett objekt som ger kunskap om andra fysiska, sociala och mentala rum.

Den oro vi känner när vi lyssnar på något som för många av oss är okänt och oklart – dikten läses endast på farsi – ger upphov till ett ögonblick av nyfikenhet och osäkerhet, en inre konflikt som verkar passa innehållet i projektet som helhet. Medan den tredimensionella aspekten placerar oss fysiskt och metaforiskt i den politiska historien bakom de kommunikationstorn som konstnären bedrivit forskning kring, samt i historien om CENTO-tornens nätverk, så för ljudaspekten oss till röstens och tystnadens platser inom en och samma politiska historia. Under den här processen bjuds vi in till att lyssna på någonting vi inte har omedelbar tillgång till. Det vänder vårt fokus mot oss själva, och i stället för att vara betraktaren som lyssnar, förvandlas vi till den betraktade som förnekas kommunikation på ett sätt som påminner om politiskt förtryck.

Det är till stor del ljudinspelningen, både vad gäller innehåll och form, som ironiskt nog skapar de huvudsakliga elementen / ögonblicken av förmedling. Genom innehållet (dikten finns att läsa i utställningskatalogen på farsi, engelska och svenska) och formen (oförmågan att förstå och i viss mån språklig betydelselöshet för merparten av besökarna), skapas ”möjligheter för en metakognitiv utveckling”, så att besökarna kan förstå innebördens av artikuleringskartan, ”för att uppskatta dess emfas och känna igen dess tystnader, för att förstå dess interna strukturer och regler, och till

sist känna att man som människa kan behärska och färdas över nya geografier av kunskap” (Whitehead, 2012: 49). Förberedelsearbetet inför förmedlingen (studierna, forskningen och experimenten) visas upp i utställningsrummet av konstnären, som syftar till att förmedlingen ska ske i det ögonblick då besökaren interagerar med installationen, antingen som fysiskt närvarande eller som en mental efterföljd. Det blir liksom en metaförmedling som avser att väcka frågor kring hur och i vilken grad de olika aspekterna i verket (vissa oförståeliga eller onåbara) bidrar till förmedlingen av verket i sin helhet, som ett meddelande och ett kunskapsobjekt. Förmedlingen blir också ”meta” då den leder betraktaren till att reflektera kring avsaknaden av element som annars skulle underlättat förståelsen för hela historien bakom installationen med alla dess lager.

De materiella och immateriella strukturer och de rum - fysiska, sociala och mentala - som strukturerna befinner sig i är både en reflektion över och en konsekvens av politiska och historiska händelser, samt berättandet som skapats ur dessa händelser. I sin reaktion inför och roll i skapandet av sociala och politiska rörelser, verkar konsten och kulturen som ett slags retorik som lämnar materiella och synliga, men även immateriella och osynliga, spår bakom sig (de Certeau, 1990)⁵. Det konstnärliga utövandet skapar kultur genom att förena tanke med materia och tid på ett varierat och övergripande sätt, och just den (konstnärliga) kulturen står med att kunna ha en direkt påverkan på publikens intellektuella och kulturella utövande, genom att tillhandahålla elementen och genom att möjliggöra ögonblicken för dess fortsättning. Det betyder att den sociala hållbarheten för det konstnärliga utövandet (den nödvändiga interaktionen med samhället) och respektive kultur, fungerar bäst när konstnärerna och deras konstverk berättar

5 De Certeau, Michel (1990), *L'invention du quotidien*, 1. Arts de faire, Paris: Gallimard.

historier, sådana som låter publiken lära känna dåtiden, åsikterna, intentionerna, nuet och framtiden, både vad gäller konstnärerna och ämnena för deras inspiration och verk. Konstnärligt arbete som låter dessa historier, ofta okända, bli kända och förstådda genom strukturerade processer av förmedling och metaförmedling som kräver besökarens inlevelse och kognitiva och kulturella engagemang, är en av konstens främsta uppgifter och främjar förvärvet av de nämnda nya kunskapsgeografierna.

Talk Tower for Forough Farrokhzad (2020), av Ângela Ferreira, producerades inom ramen för projektet 4Cs: from Conflict to Conviviality through Creativity and Culture, mediation lab. Verket presenterades först på Appleton BOX i Lissabon 2020 och sedan på Tensta konsthall 2021. Curatorer: Luísa Santos och Fabíola Maurício.

Ângela Ferreira, born in 1958 in Maputo, Mozambique, grew up in South Africa and obtained her MFA from the Michaelis School of Fine Art, University of Cape Town. She lives and works in Lisbon, teaching Fine Art at Lisbon University, where she obtained her doctorate in 2016. Ferreira's work is concerned with the ongoing impact of colonialism and post-colonialism on contemporary society, an investigation that is conducted through in-depth research and distillation of ideas into concise and resonant forms. She represented Portugal at the 52nd Venice Biennale in 2007, continuing her investigations into the ways in which European modernism adapted or failed to adapt to the realities of the African continent by tracing the history of Jean Prouvé's 'Maison Tropicale'. Architecture also serves as a starting point for the deepening of her long research on the erasure of colonial memory and the refusal of reparation, which finds its most complex materialization in *A Tendency to Forget* (2015) focusing on ethnographic work of the couple Jorge and Margot Dias. The *Pan African Unity Mural* (2018), exhibited at the Maat Museum Lisbon and Bildmuseet, Umeå, Sweden was conceived, retrospectively and introspectively, for the "here" and the "now". In addition to its own trajectory, other biographical stories are simultaneously narrated, exposed and hidden in this work. In *Dalaba: Sol d'Exile* (2019) a work focused on Miriam Makeba, one of the most prominent figures in the struggle against apartheid, Ferreira created sculptural pieces based on the architectural elements of the exile building where Makeba lived in Conakri, almost like a prototype of the relationship between modernist and African vernacular architectures. Her sculptural, sound and videographic homages have continuously referenced economic, political and cultural history of the African continent whilst recuperating the work and image of unexpected figures like Peter Blum, Carlos Cardoso, Ingrid Jonker, Jimi Hendrix, Jorge Ben Jor, Jorge dos Santos, Diego Rivera or Miriam Makeba.

Selected works: *1 Million Roses for Angela Davis* (2020); *Power Structures* (2020); *Dalaba: Sol d'Exile* (2019); *Pan African Unity Mural* (2018); *Remining* (2017); *Talk Tower for Diego Rivera* (2017); *Boca* (2016); *Wattle and Daub* (2016); *Hollows Tunnels, Cavities and more...* (2016); *A Tendency to Forget* (2015); *Wild Decolonization* (2015); *Messy Colonialism* (2015); *Revolutionary Traces* (2014); *SAAL Brigades* (2014); *Independance Cha Cha* (2014); *Entrer dans la mine* (2013); *Mount Mabu* (2013); *Stone Free* (2012); *Political Cameras (from Mozambique series)* (2012); *Collapsing Structures/ Talking Buildings* (2012); *Cape Sonnets* (2010/2012); *For Mozambique* (2008).

Ângela Ferreira, född 1958 i Maputo, Moçambique och uppväxt i Sydafrika, har en MFA från Michaelis School of Fine Art vid Kapstads universitet. Hon bor och arbetar i Lissabon där hon är lärare i fri konst vid Lissabons universitet där hon också doktorerade 2016. Ferreiras arbete handlar om kolonialismens och postkolonialismens pågående påverkan på samtiden, ett arbete som utförs genom djupgående forskning och en renodling av idéer som ger upphov till ett konstigt och starkt formspråk. Hon representerade Portugal på Venedigbiennalen 2007, där hon fortsatte sin undersökning om hur europeisk modernism anpassade sig, eller misslyckades med att anpassa sig, till verkligheten på den afrikanska kontinenten, genom att spåra historien bakom Jean Prouvés Maison Tropicale. Arkitektur är också en av utgångspunkterna för hennes mångåriga forskning om utplåningen av det koloniala minnet och vägran till upprättelse, någonting som förverkligas på ett mångfasetterat sätt i *A Tendency to Forget* (2015), som fokuserar på paret Jorge och Margot Dias och deras etnografiska arbete. Verket *Pan African Unity Mural* (2018) som visades på Maat Museum i Lissabon och Bildmuseet i Umeå skapades både retrospektivt och introspektivt för "häret" och "nuet". Utöver berättelsen om muralmålningens egen bana, skildras, exponeras och döljs andra biografiska berättelser i detta konstverk. I *Dalaba: Sol d'Exile* (2019), ett verk om Miriam Makeba, en av de mest prominenta figurerna i kampen mot apartheid, skapade Ferreira skulpturer baserade på arkitektoniska element från den byggnad där Makeba levde i exil i Conakry, nästan som en prototyp av relationen mellan den modernistiska och den inhemska afrikanska arkitekturen. Hennes hyllningar i skulptur-, ljud- och videoform hänvisar genomgående till den afrikanska kontinentens ekonomiska, politiska och kulturella historia samtidigt som hon återanvänder verk och bilder av oväsentade personer som Peter Blum, Carlos Cardoso, Ingrid Jonker, Jimi Hendrix, Jorge Ben Jor, Jorge dos Santos, Diego Rivera och Miriam Makeba.

Verk i urval: *1 Million Roses for Angela Davis* (2020); *Power Structures* (2020); *Dalaba: Sol d'Exile* (2019); *Pan African Unity Mural* (2018); *Remining* (2017); *Talk Tower for Diego Rivera* (2017); *Boca* (2016); *Wattle and Daub* (2016); *Hollows Tunnels, Cavities and more...* (2016); *A Tendency to Forget* (2015); *Wild Decolonization* (2015); *Messy Colonialism* (2015); *Revolutionary Traces* (2014); *SAAL Brigades* (2014); *Independance Cha Cha* (2014); *Entrer dans la mine* (2013); *Mount Mabu* (2013); *Stone Free* (2012); *Political Cameras (from Mozambique series)* (2012); *Collapsing Structures/ Talking Buildings* (2012); *Cape Sonnets* (2010/2012); *For Mozambique* (2008).

TALK TOWER FOR FOROUGH FARROKHZAD MEDIATION LAB

A project by | Ett projekt av Ångela Ferreira

Curators Curatorer

Luísa Santos

Ana Fabíola Maurício

Installation and production Tensta konsthall Installation och produktion Tensta konsthall

Hanna Nordell

Didem Yıldırım

Johan Wahlgren

Cecilia Widenheim

Communication Kommunikation

Maria Eduarda Duarte (4Cs)

Julia Flamingo (4Cs)

Paulina Sokolow (Tensta konsthall)

Videos Video

Julia Flamingo

Sofia Saleme

Translation Översättning

Farid Walizadeh

TALK TOWER FOR FOROUGH FARROKHZAD PUBLICATION PUBLIKATION

Text Text

Luísa Santos

Ana Fabíola Maurício

Tradução Översättning

Henrique Frederico Rocha

Cecilia Harrison

Namdar Nasser (Forough Farrokhzad, Bakom fönstret skälver natten, Modernista, 2021)

Photographs Fotografier

Alfredo Brant

Design Grafisk formgivning

vivóeusébio

ACKNOWLEDGMENTS TACK TILL

Universidade Católica Portuguesa, Vera Appleton, Leonor Lloret, Appleton Associação Cultural, Bigorna, Alfredo Brant, Rouzbeh Akhbari, Pedro Pedrosa da Fonseca, Adriana Mestre, Michael Stevenson, Namdar Nasser, Modernista, Lindelöws bokförlag.

ISBN 978-989-54428-4-3

Mediation Lab and publication in the context of the European cooperation project 4Cs – From Conflict to Conviviality through Creativity and Culture, co-financed by the Creative Europe programme of the European Union

4CS LISBON TEAM 4CS TEAM I LISSABON

Scientific Coordinators Vetenskaplig koordinering

Isabel Capelo Gil

Luísa Santos

Artistic Director and Principal Investigator Konstnärlig ledare och ansvarig forskare

Luísa Santos

Research Coordinator Forskningskoordinering

Peter Hanenberg

Researchers Research

Adriana Martins

Ana Cristina Cachola

Ana Fabíola Maurício

Daniela Agostinho

Inês Espada Vieira

Assistant Researcher Assisterande forskare

Sónia Pereira (until | till 2019)

Project Manager Projektledare

Ana Fabíola Maurício

Assistant Project Manager and Communication Officer Assisterande projektledare och kommunikationsansvarig

Communication Kommunikation

Clara Caldeira (until | till 2019)

Julia Flamingo (2020)

Artistic Residency Assistant Assistent, Konstnärsresidens

Mattia Tosti (2018)

Workshop and Mediation Lab Assistant Assistent, workshop och Mediation Lab

Federico Rudari (2020)

Designers Grafisk formgivning

vivóeusébio

coordination koordinering

4Cs - From Conflict to Conviviality through Creativity and Culture

Co-funded by the Creative Europe Programme of the European Union

local partner workshop
and mediation lab
lokal workshop-partner
och mediation lab

APPLETON

cole
dos arts
décoratifs
paris

partners parceiros

S A V V Y CONTEMPORARY
THE LABORATORY OF FORM-IDEAS

FUNDACIÓ ANTONI TÀPIES

Vilnius
Academy
of Arts

NIDA
ART
COLONY

Museet for
Samtidskunst

4Cs: From Conflict to Conviviality through Creativity and Culture is a European Cooperation Project co-funded by the Creative Europe Programme of the European Union. Coordinated by the Faculdade de Ciências Humanas | Universidade Católica, 4Cs is grounded on the collaboration of 8 core partners (Tensta konsthall; SAVVY Contemporary; Royal College of Art; Fundació Antoni Tàpies; Vilnius Academy of Arts; Museet for Samtidskunst; and ENSAD) and seeks to understand how training and education in art and culture can constitute powerful resources to address the issue of conflict as well as to envision creative ways in which to deal with conflictual phenomena.

4Cs: From Conflict to Conviviality through Creativity and Culture är ett samarbetsprojekt samfinansierat av Kreativa Europa för EU. Projektet 4Cs är koordinerat av Faculdade de Ciências Humanas | Universidade Católica i Lissabon, och omfattar åtta samarbetspartners: Tensta konsthall, Stockholm; SAVVY Contemporary, Berlin; Royal College of Art, London; Fundació Antoni Tàpies, Barcelona; Vilnius Academy of Arts; Museet for Samtidskunst, Roskilde; och ENSAD, Paris. 4Cs undersöker hur utbildning och förmedling inom konst och kultur kan utgöra en kraftfull resurs och formulera kreativa sätt att både nära sig och hantera konflikter.

Talk Tower
for Forough
Farrokhzad
Ângela Ferreira

Luísa Santos
Ana Fabíola Maurício

Talk Tower
for Forough
Farrokhzad
Ângela Ferreira

Luísa Santos
Ana Fabíola Maurício

